

УДК 371.124+371.315

СУЧАСНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ»

Степанова О.О.

ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»

Зараз в світі спостережується підвищення впливу наслідків діяльності людини на умови його існування. Україна є однією з країн, яка має потужну видобувну промисловість, розвинену чорну та кольорову металургію, хімічну промисловість та інші галузі, які суттєво впливають на стан навколишнього середовища та спричиняють негативні наслідки своїм поточним функціонуванням.

Донецька область є найбільш насиченою підприємствами галузей, що спричиняють найбільш високий екологічно небезпечний тиск на оточуюче середовище. В умовах високого техногенного навантаження на екосистеми, що обумовлено наявністю великої кількості промислових підприємств, які здійснюють викиди в атмосферу, в поверхневі водні джерела, а також складують тверді відходи виробництва, особливої уваги заслуговують заходи, спрямовані на зміну цієї ситуації.

В сучасному світі на перше місце виходить створення нового знання, яке може в подальшому якісно перетворити суспільство та налаштувати його на самозахист та самозбереження. Побудування такої системи заходів доцільно починати із підготовки фахівців з питань цивільного захисту. Базові знання в цьому напрямку майбутні керівники та спеціалісти всіх суб'єктів господарювання одержують при вивченні комплексу теоретичних знань та отриманні практичних навичок, отриманих в процесі вивчення дисципліни «Цивільний захист».

Як свідчить практичний досвід, інформаційний підхід (знання заради знань), що домінував протягом багатьох років, виявився неефективним у вирішенні багатьох життєво важливих завдань. На сьогодні альтернативним є компетентніший підхід (знання заради вмінь). Він базується на основі формування та розвитку важливих життєвих навичок, усвідомлення поведінкових реакцій, що дозволило б успішно розв'язувати завдання самозахисту від ризикової поведінки, додання життєвих труднощів, повсякденних проблем та інших питань.

Ефективним засобом впровадження компетентнісного підходу є запровадження дистанційної системи професійної підготовки фахівця.

З метою максимального наближення бази знань до аудиторії, яка навчається, на підставі наявних матеріалів власної компетенційної бази та залучення учбових посібників та іншої спеціальної літератури було підготовлено та введено в систему дистанційного навчання навчально-методичний комплекс вивчення нормативного курсу «Цивільний захист» за дистанційною системою, що передбачає опанування теоретичного матеріалу на лекціях, виконання практичних робіт, творчих завдань, самостійне опрацювання окремих питань.

Опрацювання найбільш складних питань супроводжено інструктивними матеріалами, положеннями відповідних законів та інших нормативних актів. До вивчення кожної теми для студентів розроблено глосарій, який, по суті, є комплексом опорних понять даної дисципліни. По закінченню вивчення курсу здійснюється підсумковий контроль.

Слід зазначити, що впровадження дистанційної системи вимагає внесення змін у всі документи, пов'язані із вивченням даної дисципліни: навчальні програми, методики навчання, застосування активних методів навчання, посилення ролі самостійної роботи студентів.

Проведений аналіз досвіду впровадження дистанційної системи показує, що для сильних студентів в цій системі достатньо нових знань, щоб стати ще сильнішим і активнішим, а в слабкого виникає стійка мотивація до самовдосконалення в галузі цивільного захисту. Цьому сприяють підвищення об'єктивності оцінювання знань студентів, запровадження здорової конкуренції в навчанні, виявлення та розвиток творчих здібностей студентів.

Такий підхід до формування базових знань з дисципліни «Цивільний захист», на який покладені завдання розвитку життєвих (психосоціальних) навичок студентів, зокрема таких як вміння піддати аналізу ситуацію, та прийняття рішень, вирішення проблем, дозволить йому у процесі формування перелічених важливих життєвих навичок, застосовувати інтерактивні методи навчання, які побудовані на різних рівнях спілкування. Це сприятиме активізації розумової діяльності студентів, формуванню у них соціокультурних навичок спілкування, що є важливими завданнями предмету «Цивільний захист».

На мою думку такий підхід особливо важливий при підготовці майбутнього фахівця. Сучасні освітні технології, включаючи дистанційне навчання, сприяють не тільки ефективному засвоєнню знань і умінь, а також формуванню на цій основі життєво важливих навичок для повсякденного життя і діяльності.

Поряд з цим, виявились проблеми, які полягають якості та кількості наявного навчально-методичного забезпечення самостійної роботи. З цією метою доцільно значно покращити матеріальну базу та запровадити більш гнучкі та сучасні ситуативні завдання в вигляді кейсів – завдань із розглядом ситуацій, в вирішенні проблем яких задіяні декілька студентів. Зокрема, збільшити фонди навчальної та наукової літератури та збільшити інформаційну базу для електронного забезпечення курсу. Слід також відмітити, що запровадження дистанційної системи різко збільшує фактичне навантаження викладача на керівництво самостійною роботою, проведення різних форм контролю, а також на підготовку навчально-методичного забезпечення, що доцільно заохочувати. Іншою проблемою є певна формалізація процесу навчання, оскільки внаслідок об'єктивних причин діалог «студент – викладач» замінюється діалогом «студент - комп'ютер-викладач». Це зменшує можливості формування комунікативних здібностей, що особливо важливо для майбутнього фахівця.

Дистанційне навчання є найбільш сучасним підходом до розвитку навичок та отримання знань студентів, заохочує їх до індивідуального спілкування в режимі он-лайн з викладачем, чим дозволяє:

а) максимально наблизити знання до власного науково-практичного арсеналу;

б) підвищити рівень засвоювання знань;

в) виробити більш стійкі навички щодо застосування теоретичних знань в практичній діяльності;

г) забезпечити відкритість навчального процесу за рахунок чіткого графіку навчальної роботи студента та відкритості і об'єктивності форм контролю, оцінювання та обліку знань та вмінь;

д) досягнути систематичності праці студентів;

е) забезпечити реалізацію індивідуальних здібностей студентів на основі індивідуального підходу до вивчення дисципліни;

ж) здорову конкуренцію в навчанні, піднявши таким чином рівень мотивації на навчання, інше.

В цілому можна відмітити, що не зважаючи на наявні проблеми, вже накопичений досвід показує позитивні наслідки впровадження дистанційного навчання, зокрема суттєвий вплив на якість навчання та отримання необхідних практичних навичок та вмінь при застосуванні сучасних методів навчання студентів.